

LOVPLIGTIG REDEGØRELSE FOR SAMFUNDSANSVAR OG DEN KØNSMÆSSIGE SAMMENSÆTNING AF LEDELSEN 2019, JF. ÅRSREGNSKABSLOVEN § 99 a og b.

Denne redegørelse udgør en del af ledelsesberetningen i Gyldendal A/S' årsrapport for 2019 og omfatter således perioden 1. januar til 31. december 2019.

I. FORRETNINGSPLAN

I 2020 fylder Gyldendal 250 år, og siden grundlæggelsen i 1770 har virksomhedens mission stort set været den samme: Gyldendal skal vedvarende sætte et vægtigt aftryk på det danske samfund. Et aftryk der skal sikre danskerne læseoplevelser og læring præget af mangfoldighed og kvalitet.

For at understøtte den mission er det nødvendigt, at Gyldendal og dets datterselskabers aktiviteter afspejler virkeligheden i alle dens aspekter og bidrager aktivt til oplysning og kulturel og demokratisk debat og dannelse. Gyldendal betragter det som en væsentlig samfundsmæssig rolle at fastholde denne mission i sin virksomhed.

De markeder, som Gyldendal leverer bøger og læremidler til, forandrer sig voldsomt i disse år. Derfor insisterer vi på løbende at tilpasse virksomheden til de øgede krav, omverdenen stiller til os. Den strategi skal sikre, at Gyldendal fortsat bevarer og udbygger positionen som landets førende og største forlagskoncern, samt at Gyldendal fortsat spiller en aktiv samfundsmæssig rolle for at sikre de kompetencer, som er nødvendige i et moderne videnssamfund.

Forudsætningen for, at det lykkes, er, at Gyldendal vil være i stand til fortsat at tiltrække de mest attraktive rettigheder til de markeder, koncernen befinder sig på. Fundamentet for Gyldendals udgivelsespolitik og forudsætningen for langsigtet vækst og udvikling er en solid og forsvarlig økonomi, der skal sikres gennem en bæredygtig afbalancering af kulturelle og kommercielle hensyn.

Gyldendal ønsker at repræsentere en ansvarlig praksis i det daglige arbejde i koncernen og ønsker herunder at fremme adfærd, der bidrager til bæredygtig økonomisk, social og miljømæssig udvikling, og som tager hensyn til menneskerettigheder. Virksomhedens samfundsansvar skal ses i sammenhæng med nødvendigheden af en hensigtsmæssig udvikling af hele Gyldendal-Gruppen.

Gyldendals fokus på samfundsansvar omfatter særligt arbejdet med at værne om ytringsfriheden og at stimulere læsning gennem en mangfoldig udgivelsespolitik. Det fordrer kompetente og engagerede medarbejdere, der skal favne nye kompetencer og indgå i en række konstruktive samarbejder, bl.a. med forfatterne. Derfor er medarbejdernes trivsel og udviklingen af deres kompetencer af stor betydning for Gyldendal og højt prioriteret.

II. UDGIVELSESPOLITIK, YTRINGSFRIHED OG RETTEN TIL UDDANNELSE

Ricisi

Gyldendal konkurrerer ligesom andre medievirksomheder om kundernes tid i en verden, hvor tilbud om hurtig underholdning og lige så hurtig information er næsten uanede. For en virksomhed, hvis kerneprodukt naturligt kræver en vis form for fordybelse, udgør ændrede læsevaner og den digitale hverdag med konstante afbrydelser en risiko for vores virksomhed. Vi skal sikre os en plads i konkurrencen om tid ved fortsat at udvikle os med blik for samtiden og ved fortsat at tilbyde kvalitetslitteratur, -oplevelser og kurateret viden, således at Gyldendal vedbliver at være en nødvendig og troværdig kilde i danskernes bevidsthed, og vi skal imødegå risikoen ved fortsat og konstant at insistere på vigtigheden af læsning og læsefærdigheder og ved at etablere og støtte vigtige initiativer til fremme af læsning i befolkningen.

Politikker og handlingsplaner

Gyldendal anser ytringsfriheden for en grundlæggende forudsætning for opretholdelse af vores videnssamfund og ser forsvaret af denne, som en central del af vores publicistiske virke. Gyldendals aktiviteter skal afspejle virkeligheden i alle dens aspekter og bidrage aktivt til oplysning og kulturel og demokratisk debat. På Gyldendal skal forfatterne kunne regne med at blive mødt med et kvalificeret og engageret samarbejde om formidling af deres manuskripter uden skelen til religiøs, politisk eller anden overbevisning. Gyldendal betragter det som en væsentlig samfundsmæssig rolle at fastholde denne mangfoldighed i sit udgivelsesprogram.

Gode læsefærdigheder og viden er blandt de grundlæggende forudsætninger for at tilegne sig kompetencer og uddanne sig i et videnssamfund, og Gyldendal vil insistere på at spille en aktiv rolle i udviklingen af børn og unges færdigheder og dermed medvirke til at sikre børn og unges ret til uddannelse. Derfor ønsker vi fortsat at stimulere lysten til at læse og at lære, og vi bestræber os på både at udgive bøger, der gør en forskel for voksne og børn, og at udvikle nye tidssvarende undervisningsmaterialer af høj kvalitet til alle, der er under uddannelse.

Implementering, resultater og mål

Hårdtslående skønlitteratur

For dansk skønlitteratur blev 2019 året, hvor de store fortællinger om, hvem vi er, dominerede. Anna Elisabeth Jessens debutroman om 100 års sønderjyske skæbner, *Om hundrede år*, og Maria Hellebergs *Søstrene fra Thy* om stærke kvinder i hendes familie overtog bestsellerlisterne. Kristian Bang Foss' *Frank vender hjem* slog fast, at Danmark stadig er et klassesamfund, Katrine Marie Guldagers *Et rigtigt liv viste*, at vi kan gå i stykker på de roller, familien eller samfundet giver os, Peter Øvigs *Min mor var besat*, at depression kan ødelægge familier, og at mødre kan være dæmoniske. I det hele taget dominerede de hårde emner i digtene og romanerne, moderskabets kompleksitet i Dy Plambecks *Til min søster*, Cecilie Linds *Mit barn*, Eva Tinds *Ophav* og Maja Lucas' *Gennem natten og vinden*, og Christina Hesselholdt beskrev et blodigt forhold mellem mor og datter i *Virginia is for Lovers*. Overgrebenes lange efterliv blev beskrevet i Hanne Højgaard Viemoses *HHV, FRSHWN*, Liv Nimand Duvås *Rosenreglen* og Kim Leines horrorroman *Dansk standard*, kønnet var ustabil i Kristina Stoltz' kunstnerportræt *Cahun* og til diskussion i Ditte Hansen og Louise Mieritz' *Gode kasser*. Det globale perspektiv blev dyrket i Thomas Bobergs *Africana* og vores systemers ustabilitet af Kaspar Colling Nielsen i *Dengang dinosaurerne var små*. Svend Åge Madsen genbesøgte utopien i *Enden på tragedie*. Og så blev 2019 året, hvor lyrikken slog hårdt igen som kampplads med Mette Moestrups første digtsamling i syv år, *Til den smukkeste*, Jørgen Leths rå alderdomsværk *Det bliver ikke væk*, Christina Hagens angreb på krænkelsekulturen i *Korrekthedsbibelen*, Lone Aburas' angreb på den danske racisme i *Den sorte bog* og Yahya Hassans klyngebombe af en poetisk selvbiografi, *Yahya Hassan 2*.

I den oversatte skønlitteratur blev Shahrnush Parsipurs *Kvinder uden mænd* om fem kvinder, der finder et fællesskab i en have i Teheran uden for mændenes verden, årets overraskelse. Delia Owens' debutroman *Hvor flodkrebsene synger* tvang os alle ud i sydstatssumpene for at følge "marskpigen" Kya Clark, Rachel Cusks post-skilsmisse nyklassiker-trilogis to første bind *Omrids* og *Transit* udkom endelig, Houellebecqs *Serotonin* delte middagsselskaberne, og så fik den viltre og fantastiske Olga Tokarczuk nobelprisen.

Igen var der stor interesse for klassikerne, en nyoversættelse af det over 3000 år gamle sorg-epos *Gilgamesh* blev et læserhit, sidste bind i Peter Seebergs værker udkom, Ibsen blev genbesøgt i det nordiske projekt NOR, hvor Merete Pryds Helle, Vigdis Hjorth og Klas Östergren genskrev karakterer fra Ibsens dramaer, Ovids *Elskovskunst. Håndbog i hor* og Homers *Iliade* om krig og sex viste igen deres evige aktualitet. Agnes Henningsens fænomenale erindringsværk blev genopdaget, Tove Ditlevsens breve til hendes forlægger blev fundet i et pengeskab på Gyldendal, og der blev udviklet flere klassikerserier fra rejsebøger over kærlighedsromaner til en oldtidsserie og en serie med store russiske romaner.

Igen fik Gyldendals forfattere og oversættere mange priser. Nobelprisen gik til Olga Tokarczuk, Weekendavisens litteraturpris gik til Niels Brunses ultimative Shakespeareoversættelse, Helle

Helle modtog Holbergmedaljen, Akademiets priser gik til Christina Hagen og Olga Ravn, og Søren Gyldendalprisen til Kim Leine.

Fortællinger om mennesket og verden

Tre store fortællinger skød efteråret i gang på nonfiktionsområdet. Svend Brinkmann sendte sin hovedperson, Andreas, i tog ikke bare igennem en række europæiske lande, men igennem Europas kunst- og kulturhistorie i jagten på titlens store spørgsmål: *Hvad er et menneske?* Tom Buk-Swienty skildrede Karen Blixens dramatiske tid på kaffefarmen i Kenya i sin stort anlagte fortælling *Løvinden*, mens Jeanette Varberg gik endnu længere tilbage i tiden med sin historiske beretning *Viking*.

En række journalistiske bøger har sat dagsordenen, både hvad angår form og indhold – Simon Bendtsen, Eva Jung og Michael Lund modtog Cavlingprisen for deres afdækning af hvidvaskskandalen i Danske Bank og brugte deres omfattende research til at skabe true crime-thrilleren *Beskidte milliarder*. Fra den store verden skrev Sune Engel Rasmussen i *Nyt blod* om den krig, medierne synes at have glemt; Afghanistan-krigen. *Nyt Blod* var blandt de blot fire nominerede til årets Cavlingpris.

Tre tidligere politikere er blevet skildret i politiske portræt- og erindringsbøger. I *Schlüters politiske testamente* fortæller Poul Schlüter, Danmarks længst siddende statsminister siden 2. verdenskrig, om sine 75 år som konservativ, mens Søren Pind med vanlig sans for kontante og klare holdninger i *Frie ord* fortæller om sine 30 dramatiske år i politik. Mogens Lykketoft samlede fortællingen om 40 år i demokratiets tjeneste med mammutværket *Erindringer – holdning og handling*.

Vi har udgivet stærke portrætter og erindringer fra markante kultur- og mediepersonligheder som Peter Ingemann med *Elsk afgrunden*, Elisabeth Gjerluff Nielsen med *Store børn*, Pilou Asbæk med *Alting sker på en gang*, Thure Lindhardt med *Vi ved jo hvordan det er at være menneske*, Holger Bech Nielsen med *Teorien om alt*, Kirsten Lehfeldt med bogen af samme navn. Sidst på året udkom dobbeltportrættet *Ølbrødre* om de to tvillinger, konkurrenter og ølbryggere Mikkel Borg Bjergsø og Jeppe Jarnit Bjergsø, der ikke har talt sammen i seks år, men i bogen for første gang fortalte den fulde historie om deres liv.

På kogeboogscenen prægede de store samfundstendenser også årets udgivelser. Christian Bitz lærte forældre i *Det kan jeg ikke li' – endnu*, hvordan man kan arbejde med børns udvikling af smag, og i Nanna Simonsens *Mad til mor* fik vi nærrende og velsmagende måltider til samfundets ældste borgere. Madspild var et af hovedtemaerne i klimabevidstheden, og *Mad med respekt* af HKH Prinsesse Marie og madspildsforkæmper Selina Juul øgede bevidstheden og gav ny inspiration til brug af madrester. *Mad med respekt* blev kåret som vinder i Danmark af Gourmand World Cookbook Awards i kategorien D11.

I kølvandet på Me Too og debatterne om køn og sameksistens meldte Anders Haahr Rasmussen sig på banen med bogen *En fandens mand*. Mette Bratlann lukkede op for fænomenet *Kvartvejs* i bogen af samme navn – om unges eksistentielle krise i midttyverne, og Josephine Kuhn og Nanna Hovgaard – Friesb4guys-podcastere – fortalte ærligt om, hvordan livet ser ud netop for unge i tyverne i *En som os*.

Den narrative nonfiktion var fortsat stærk i markedet, blandt andet repræsenteret af titler som fortællingen om et usundt mor-datterforhold i *Fruen* af Malene Lei Raben, Marie Brixtoftes erindringer om kærlighed og alkoholmisbrug i *Kun når det regner* og *Sørgekåben* af Mikkel Frey Damgaard om farens selvmord og sønnens evige angst for at gå samme vej. En af de mere usædvanlige beretninger fik vi i Hildur Grauslund Nielsens *Jeg er autist*, hvor man fik et sjældent indblik i, hvordan livet opleves bag den diagnose.

Børn og unge

Som udgivere af litteratur til børn og unge ønsker Gyldendal at inspirere børn og unge til selv at skrive og at anerkende børn og unge som skabere af litteratur. Derfor afholdt Gyldendal B&U og Gyldendal Uddannelse for tredje gang i år konkurrencen *500 ord* – denne gang i samarbejde med Aarhus Kommunes Biblioteker, Biblo og Brønderslev Forfatterskole. En jury fandt

frem til to vindere blandt de 1.200 indsendte bidrag. Den ene præmie var et ophold på Brønderslev Forfatterskole og den anden en udgivelse på Gyldendal med illustrationer af en professionel illustratør.

2019 blev også et år med flere priser, bl.a. modtog Jesper Wung-Sung Det Danske Akademis Silaspris for sit samlede forfatterskab til børn og unge, Tina Sakura og Teddy Kristiansen Blixenprisen for billedbogen *Bezunk og egermet*, Laura Ringo Blixenprisen for ungdomsromanen *Papirbryllup*. Ved dette års Orlopris vandt Kasper Hoff i kategorien: Den bog der gav mig grineflip og Sabine Lemire og Rasmus Bregnhøj for Den hovedperson man ikke glemmer. PLC-F-prisen gik til Mette Eike Neerlin, PLC-prisen til Marianne Iben Hansen og Årets Reumertpris for bedste forestilling til børn og unge gik til Sanne Munk og Glenn Ringtved med *Dig og mig ved daggry*. Desuden udvalgte og præmierede Statens Kunstfond årets 10 bedste bøger, hvor ungdomsromanen *Hollys Hav* af Lone Elmstedt Bild og billedbogen *Mørkemusen* af Tea Bendix og Marianne Iben Hansen begge var udvalgt.

Indsatser for gode læsevaner

Igennem de seneste år har flere forskellige undersøgelser vist, at det er en stor udfordring at fastholde børn og unges interesse for og lyst til at læse bøger. Disse udfordringer er en grundlæggende trussel mod Gyldendals virke, som gennem litteraturen er at fremme det enkelte individs forudsætninger for at tænke og handle kompetent og selvstændigt – for derigennem at styrke det demokratiske fællesskab. Derfor har Gyldendal B&U gennem de seneste år deltaget aktivt i branchens diskussioner og overvejelser om, hvad der kan gøres for at imødegå disse udfordringer. Vi er overbevist om, at ved en stor fælles indsats med involvering af forældre, skoler, biblioteker, forlag – og børnene og de unge selv – kan vi gøre en forskel, og derfor har vi i samarbejde med Danmarks Biblioteksforening taget initiativ til en national Læsestrategi, der nu har udmøntet sig i et konkret oplæg med syv indsatsområder, der skal understøtte en stærk læsekultur hos børn og unge.

Derudover har Gyldendal taget initiativ til *Den kæmpestore læsedag*, hvor vi i anledning af FN's internationale læsedag sætter fokus på den gode læseoplevelse. Denkæmpestorelæsedag.dk er et gratis idékatalog spækket med sjove aktiviteter til skoler, biblioteker og andre, der inspirerer til at folde litteraturen ud. Målet er at gøre det nemt at planlægge og gennemføre en sjov læsedag - for alle, der brænder for børns læseglæde.

For at sikre udbredelse af læsning, litteratur og læselyst har Gyldendal derudover doneret bøger til LÆS FOR LIVET, der indsamler bøger og donerer skræddersyede biblioteker til institutioner, som arbejder med udsatte børn og unge, dette gør sig også gældende for vores samarbejde med Maryfonden.

Gyldendal støtter samtidig Nordisk Ministerråds ønske om at bidrage til, at flere nordiske borgere får kendskab til og læser nordisk børne- og ungdomslitteratur. Derfor er Gyldendal B&U i tæt kontakt med den tænketank for nordisk børne- og ungdomslitteratur, der er etableret som et led i Rådets programbeskrivelse for perioden 2019-2021.

Digitalisering af bagkataloget

Gyldendal har et særligt ansvar for at sikre, at den nyskabende litteratur, vi som forlag udgiver, også kan læses på tidssvarende måder. De foregående år er der derfor blevet brugt anseelige ressourcer på at digitalisere bagkataloget. Ved udgangen af 2019 forventer vi derfor at have ca. 9.300 digitale bøger (2550 lydbøger og 6750 e-bøger) på markedet, det vil sige en samlet tilvækst på ca. 800 titler i forhold til 2018.

E-bøger og biblioteker

2019 har været et fint år for bibliotekerne og Gyldendal. Det betyder, at vi på eReolen oplever en fin balance mellem udlånet af e-bøger og lydbøger. Hos de kommercielle aktører er brugen af

digitale bøger overvejende på lydbøger – ofte 80-90% – mens vores udlånsbillede hos eReolen er 50/50 på de to formater.

I løbet af 2019 har vi derfor valgt at revidere tilgangen til eReolen en smule. Således er vores kanalstrategi ikke længere betinget af formater. Det vil sige, at en litterær lydbog, som ikke får så meget opmærksomhed hos de kommercielle aktører, godt kan komme på eReolen i forbindelse med udgivelsen. Hidtil har vi altid ventet et eller to år, før vi gjorde dette.

Kvalitetslæremidler til uddannelsessystemet

Oplysning og uddannelse er en forudsætning for den demokratiske dannelse og vejen til medindflydelse på det omgivende samfund. Gyldendal ser det derfor som en af sine vigtigste opgaver altid at kunne levere gennemtænkte kvalitetslæremidler til alle niveauer i det danske uddannelsessystem.

Det er også en fortsat bestræbelse i forlaget at udvikle læremidler, som lever op til de til enhver tid gældende reformkrav og læringsmæssige mål på uddannelsesområdet. Det er et grundprincip i Gyldendals mangeårige arbejde med at udvikle læremidler, at disse skal favne så bredt som muligt. Det vil sige, at de skal ramme både de børn, der er fagligt stærke og/eller har forældreopbakning, og de børn, der har mindre gode forudsætninger. Gyldendal Uddannelse arbejder løbende på at skabe en indholds- og platformsudvikling, der baserer sig på forlagets solide erfaring inden for og viden om undervisning og læring samt på den nyeste forskning inden for disse områder.

Relevant læsning til udsatte unge

Det er en stor udfordring for udsatte og anbragte unge at finde appellerende bøger, da mange af disse unge ikke læser alderssvarende. De bøger, de kan læse, er barnlige i deres udtryk og har hovedpersoner, der er flere år yngre end dem selv. Derfor bliver læsning pinligt og forbundet med skam.

Gyldendal har i samarbejde med LÆS FOR LIVET spurgt 100 anbragte unge om, hvilke bøger de kunne tænke sig blev skrevet – hvis de helt selv måtte vælge. På den baggrund har Gyldendal inddraget en række forfattere og illustratører og koblet de unges ønsker med forfatterne og illustratørernes egne ideer og interesser. Resultatet er blevet serien *Mellemrum* med foreløbig ni titler med lav lix og et indhold, der er valgt af de unge. Overskuddet af de tre første bøger går som en CSR-aftale med Gyldendal ubeskåret til LÆS FOR LIVET.

Særlig indsats for læsesvage

Den internationale undersøgelse af udvikling i læsekompetence PIRLS fra 2016 viser, at der i danske 4. klasser er en markant spredning i læseniveauet. De bedst præsterende klasser er hele tre klassetrin foran de dårligst præsterende – og det samme gør sig gældende på elevniveau. Gyldendal har et stadigt fokus på at udvikle læremidler, der kan løfte de læsesvage elever. Samtidig har Gyldendal i 2018 og 2019 haft særligt fokus på at udvikle materialer til grundskolen, der imødekommer det øgede behov for en differentieret undervisning, som spredningen i elevernes læseniveau kalder på. Gyldendals indsats på dette område har bl.a. mundet ud i det intensive læsekursus *Læseflow* af Mia Graae og Elsebeth Otzen samt *Guidet læsning* på dansk.gyldendal.dk.

FN's verdensmål - Ansvarligt forbrug og produktion

Gyldendal har i tæt samarbejde med Too Good To Go og dygtige lærebogsforfattere udviklet undervisningsforløb og plakater om madspild og stiller materialet gratis til rådighed for alle landets 6.-10.-klasser. Undervisningsmaterialet skal bidrage til opfyldelse af delmål 12.3 i FN's Verdensmål for 2030: "Inden 2030 skal det globale madspild på detail- og forbrugerniveau pr. indbygger halveres og fødevaretab i produktions- og forsyningskæder, herunder tab af afgrøder efter høst, skal reduceres." Undervisningsmaterialet indeholder bl.a. aktiviteter, handlingsforslag og viden om bæredygtig livsstil, fødevarekæder og social adfærd.

Lektiehjælp - MentorDanmark

I forlængelse af Gyldendals mission om at styrke danske skoleelevers læring, har Gyldendal i 2018 indgået aftale om køb af 60 % af anparterne i MentorDanmark ApS, pr. 1/1-2019. MentorDanmark tilbyder privat lektiehjælp i skræddersyede mentor-forløb for børn og unge. Virksomheden er landsdækkende og Danmarks største udbyder på dette område med 2.500 tilknyttede mentorer, som årligt hjælper flere end 6.000 børn og unge med læringsstøtte gennem et mentor-forløb.

MentorDanmark har modtaget flere priser for iværksætter og innovation siden grundlæggelsen. Nyeste skud på stammen i virksomheden er den digitale platform *Substy*, der effektiviserer vikardækningen på grundskole-området.

Den Store Danske – en national portal til danskerne

Gyldendal genoplivede fra 2019 onlineleksikonet *Den Store Danske* ved at gå i partnerskab med det topografiske opslagsværk Trap Danmark, der udgives af Gad.

Den Store Danske har været stillet gratis til rådighed for befolkningen, og Gyldendal har stået som garant for troværdig viden i den store mængde af ufiltreret information, som internettet tilbyder. Kernen i leksikonet er den enorme mængde af ekspertviden, der blev opbygget med *Den Store Danske Encyklopædis* 22 bind; en viden, som løbende er blevet udvidet og opdateret af en redaktion, således at den i dag indeholder ca. 200.000 artikler. Antallet af daglige besøgende tæller ca. 120.000, og brugerne er udpræget skole- og uddannelsessøgende børn og unge samt deres undervisere.

Men *Den Store Danske* har ikke været opdateret siden august 2017, da det ikke længere har været muligt at finansiere driften af det internetbaserede opslagsværk. Opdateringen af *Den Store Danske* er blevet mulig, fordi regeringen i årene 2019-2022 har besluttet at afsætte 23 mio. kr. på finansloven til opdatering og ajourføring af indholdet. Bevillingen giver mulighed for, at den fremtidige vedligeholdelse – foruden Trap Danmark – kan sammentænkes med andre lignende værker af national betydning.

Det er tanken at etablere en ny udgiverenhed, der skal stå for udvikling og drift af den digitale portal, der også vil få et nyt navn. Portalen bliver reklamefri, og Gyldendal har intet økonomisk udbytte af projektet og stiller i denne sammenhæng indholdet gratis til rådighed for danskerne.

Det forventes, at en fuld opdateret udgave af *Den Store Danske* samt størstedelen af den nye udgave af Trap Danmark vil være tilgængelig medio 2020.

III. ANDRE MENNESKERETTIGHEDER

Bærende for Gyldendals virksomhed er udgivelsespolitikken, der er uløseligt forbundet med grundlæggende menneskerettigheder som ytringsfrihed, beskyttelse af kunstneriske frembringelser og ikke mindst retten til uddannelse, jf. nærmere afsnit I ovenfor, men også andre menneskerettigheder såsom retten til et sundt og sikkert arbejdsmiljø er i fokus i Gyldendal.

Gyldendals produkter produceres hovedsageligt i udlandet, og Gyldendal koncentrerer sig derfor ligeledes om respekten for menneskerettigheder og efterlevelsen af nødvendige garantier blandt sine leverandører.

Risici

Der kan være risiko for overtrædelse af menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder, også hos udenlandske underleverandører. Afhængig af en eventuel overtrædelses karakter vil den kunne have indgribende konsekvenser for de berørte og ligeledes kunne ødelægge Gyldendals renommé med blandt andet den konsekvens, at Gyldendal vil kunne få problemer med at tiltrække og fastholde medarbejdere.

Politikker og handlingsplaner

I 2013 indledtes derfor arbejdet med at overvåge og rapportere om, hvorledes Gyldendal integrerer hensyn til menneskerettighederne. Gyldendal arbejder med disse hensyn i overensstemmelse med de af FN fastsatte retningslinjer i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*, der betragtes som den autoritative, globale referenceramme for virksomheder og menneskerettigheder.

Gyldendal har integreret etiske regler for samfundsansvarlighed, der skal efterleves af såvel alle selskaber i Gyldendal-koncernen som af de hovedleverandører, Gyldendal samarbejder med, jf. nærmere afsnit V nedenfor. De etiske regler er tilgængelige på <http://ir.gyldendal.dk/regler.cfm>. og vil blive revideret i takt med integrering af hensyn til menneskerettigheder i forholdet til Gyldendals eksterne leverandører. Blandt Gyldendals etiske regler fokuseres for så vidt angår menneskerettighederne for tiden især på følgende forholdsregler såvel i virksomheden som blandt hovedleverandørerne:

Børnearbejde

Der må ikke anvendes udnyttende børnearbejde. Børn er personer yngre end 18 år, og der må ikke ansættes børn til arbejde, der udgør en fare for barnets sundhed, sikkerhed eller moral. Børn under 15 år må ikke ansættes, og børn mellem 15 og 18 år må ikke ansættes til arbejde, der kan være en hindring for deres uddannelse eller påvirke barnets helbred negativt. For børnearbejde i lande, der har opnået en undtagelse efter ILO-konventionerne om børnearbejde, er ovennævnte nedre grænse ikke 15 år, men 14 år. Lettere arbejde kan tillades udført af børn, der er op til 2 år yngre end ovennævnte grænser. Hvor børnearbejde, der strider mod ovennævnte regler, findes, skal arbejdsgiveren sikre barnets interesser bedst muligt ved ophøret af arbejdsforholdet.

Diskrimination

Der må ikke ske diskrimination på grundlag af køn, alder, religion, race, nationalitet, etnisk oprindelse, politisk tilhørsforhold, handicap, seksuel orientering eller anden beskyttet status, undtagen når sådan forskelsbehandling er absolut nødvendig for det pågældende arbejde eller beslutning. For medarbejdere gælder forbuddet i forbindelse med ansættelse, løn, adgang til uddannelse, forfremmelse, opsigelse og pensionering. Initiativer til at fremme større repræsentation af grupper, der har været udsat for diskrimination, er tilladte.

Organisationsfrihed

Medarbejdernes ret til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger skal respekteres.

Medarbejderrepræsentanter skal have adgang til deres kolleger på arbejdspladsen.

Løn

Gældende lovgivning om løn, mindsteløn, overarbejdsbetaling og andre former for aflønning skal overholdes. Lønnen skal udbetales jævnlige intervaller, der ikke overskrider en måned.

Der må ikke foretages fradrag i lønnen som disciplinærmiddel.

Arbejdstid

Den ugentlige arbejdstid bør ikke være mere end 48 timer, og overarbejde bør højst være 12 timer om ugen. Overarbejde skal ske på frivillig basis og skal betales med et tillæg.

Medarbejdere har ret til mindst en fridag efter seks på hinanden følgende arbejdsdage.

Reglerne om arbejdstid kan fraviges ved ekstraordinære driftsforhold af kortere varighed, dog ikke til mere end 80 timer ugentligt.

Tvang og chikane

Medarbejdere skal behandles med respekt og værdighed. Der må ikke anvendes tvangsarbejde.

Medarbejdere må ikke udsættes for fysisk afstraffelse, psykisk eller fysisk tvang og chikane, seksuel chikane, trusler herom eller anden krænkende tiltale.

Implementering, resultater og mål

Der er foretaget en due diligence af moderselskabets virksomhed. Denne er i fortsat fokus de følgende år i koncernen.

I 2019 har fokus i moderselskabet været på retten til et sikkert og sundt arbejdsmiljø og retten til sundhed i øvrigt. Der er således gennemført en APV (arbejdspladsvurdering), jf. pkt. IV "Medarbejdere" nedenfor, ligesom der er foretaget sundhedsfremmende tiltag i form af implementering af et program for daglig bevægelse på arbejdspladsen og foredrag for medarbejderne om kost og motion.

Gyldendal fører løbende dialog med udvalgte hovedleverandører med henblik på mere eksplicit at integrere hensyn til overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*, og dette arbejde fortsættes de kommende år.

Hovedleverandører besøges årligt med tilhørende gennemgang af virksomheden. Der er ikke fundet uregelmæssigheder i forhold til Gyldendals etiske regler eller overtrædelser af menneskerettigheder ved disse besøg i regnskabsåret.

IV. Medarbejderne, kønssammensætning i ledelsen og sociale forhold

Gyldendal tilstræber en ligelig fordeling af kønnene, både i det øverste ledelsesorgan og på de øvrige ledelsesniveauer i Gyldendal. Siden Merete Eldrups udtræden af bestyrelsen i august 2019 har der alene været fire generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen fordelt på tre mænd og en kvinde. Gyldendal opfylder således fortsat selskabslovens krav til ligelig fordeling mellem kønnene i det øverste ledelseslag. Dette er ligeledes tilfældet i Gyldendals direktion, som i november 2019 blev udvidet med Hanne Salomonsen, og nu består af to mænd og en kvinde. På koncernens øvrige ledelsesniveauer opfyldes målsætningen om ligelig fordeling af kønnene ligeledes. Som følge deraf er Gyldendal ikke forpligtet til at opstille måltal eller udarbejde en politik for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen.

Bestyrelsen i Gyldendal inviterer løbende lederne af relevante forretningsområder i koncernen til at fortælle om udviklingen i deres del af forretningen. Derved får bestyrelsen et nuanceret indblik i de enkelte forretningsområder samt mulighed for dialog med lederne. Bestyrelsen har herudfra samtidig et godt grundlag for løbende at vurdere, om der er den ønskede mangfoldighed i selskabets ledelsesniveauer.

Gyldendals væsentligste værdi er ikke et fysisk produktionsapparat, men medarbejderne. Derfor er det fortsat en afgørende forudsætning for Gyldendals succes at kunne fastholde og rekruttere loyale, engagerede og erfarne medarbejdere, der dagligt bestræber sig på at yde det bedste arbejde for virksomheden og dermed for forfattere, kunder og læsere. Gyldendal er bevidst om, at medarbejdernes omfattende viden og dybe engagement i alle former for litteratur og læsning, det være sig bøger eller læremidler, er nøglen til at opnå de bedste resultater.

Risici

Den digitale udvikling stiller høje krav til medarbejdernes kompetencer, omstillingsparathed og arbejdsindsats, og ligesom på mange andre arbejdspladser er stress en risiko blandt forlagsmedarbejdere, hvilket kan medføre sygefravær såvel som en udfordring i forhold til at tiltrække og fastholde talentfulde medarbejdere.

Politikker og handlingsplaner

Det er koncernens mål at have attraktive arbejdsforhold, hvor der er mulighed for både faglig og personlig udvikling, og hvor der gøres en indsats for at skabe et positivt arbejdsmiljø. Gyldendal sætter således udvikling, kvalitet og kreativitet i højsædet. Det tilstræbes at skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv, og medarbejderne tilbydes fleksible arbejdsrammer, ligesom der er åbenhed og dialog om, hvordan medarbejderne trives – både hvad angår de fysiske og psykiske vilkår i hverdagen.

Implementering, resultater og mål

Gyldendal efterlever FN's fastsatte retningslinjer for menneskerettigheder i virksomhedens personalepolitikker og retningslinjer. Disse er at finde i virksomhedens personalehåndbog, som er tilgængelig for alle medarbejdere.

I 2019 har Gyldendal afholdt en arbejdspladsvurdering (APV). Gyldendal afholder APV hvert tredje år, og alle medarbejdere inviteres til at deltage. Medarbejderne blev blandt andet spurgt til det psykiske arbejdsmiljø herunder deres oplevelse af arbejdspress, arbejdsglæde, mulighed for udvikling og samarbejde. Ligesom de bliver spurgt til det fysiske arbejdsmiljø såsom støjniveau, ergonomi og kontorenes indretning.

Ledelse prioriteres fortsat som et af de vigtigste parametre for medarbejdernes trivsel og engagement. Ledelse har afgørende betydning for medarbejdernes evne til at skabe værdi for forfattere og andre samarbejdspartnere samt for at videreudvikle virksomheden som arbejdsplads og som attraktiv forretning. Det kræver en ledelse, der inspirerer medarbejdere til nytænkning og handlekraft, og som tilskynder deres medarbejdere til at yde deres bedste hver dag.

Derfor valgte Gyldendal at sætte ekstra fokus netop på den daglige ledelse ved en lederevaluering i starten af 2019. Lederevalueringen viste for det første et overordnet engagement blandt medarbejderne, der ligger højere end gennemsnittet på det danske private arbejdsmarked. Ligesom medarbejderne også scorede sig selv højt, når det angik motivation og trivsel. Omkring selve vurderingen af ledelsen blev Gyldendals ledere generelt vurderet højt på alle parametre – højest på generelt godt lederskab og lavest på evnen til at udvikle og give feedback. Det sidste har Gyldendal haft fokus på at forbedre i 2019 og vil fortsat have det også i 2020.

For at skærpe fokus på ledelse har Gyldendal i løbet af 2019 arbejdet på at definere en ledelsesstruktur og herunder beskrivelse af nogle klart definerede ledelsesroller. Alle ledere har været involveret i denne proces. Resultatet er blevet en definition af "Ledelse i Gyldendal", som omfavner fire overordnede hverv: strategisk ledelse, personaleledelse, faglig ledelse og administrativ ledelse. Opgaverne under hver af disse hverv varierer i forhold til den specifikke ledelsesrolle. Fremover vil alle ledere blive evalueret i forhold til deres håndtering af disse hverv en gang om året, og der vil blive igangsat udviklingstiltag på baggrund af resultaterne fra denne lederevaluering.

Gyldendal har et ønske om at styrke samarbejdet på tværs blandt andet ved at skabe en projektorienteret virksomhedskultur. Det har betydet, at Gyldendal i 2019 har haft ca. 80% af medarbejderne igennem en intern projektuddannelse, der har sat fokus på at udvikle et fælles sprog for projekteksekvering samt sætte medarbejderne i stand til bedre at kvalificere de ideer, der skal være med til at udvikle forretningen. En uddannelse, der generelt er blevet vurderet af medarbejderne som relevant og brugbar. Da kultur ikke skabes gennem uddannelse alene, har der herudover været fokus på at implementere projektværktøjerne i hverdagen. Her har lederne igen været i fokus, da det er gennem dem, virksomheden bedst kan påvirke kulturen og skabe en struktur i organisationen, der bliver mere projektorienteret.

Processer for overvågning, "due diligence"

Gyldendal anvender både lederevalueringen og arbejdspladsvurderingen til en vurdering af medarbejdernes sociale forhold. Rapporterne fra de to undersøgelser bliver gennemgået med ledelsen og medarbejderne, og der bliver sat mål op for forbedringer både for koncernen og for de enkelte områder i virksomheden. HR understøtter disse mål samtidig med, at der løbende sker en evaluering af effekten i forhold til medarbejdernes sociale forhold.

V. MILJØ OG KLIMA - BOGPRODUKTIONEN

Gyldendal har i mange år prioriteret indsatsen for en ansvarlig miljø- og klimamæssig adfærd inden for bogproduktion.

Risici

Gyldendals egen miljø- og klimamæssige påvirkning er som udpræget kontorarbejdsplads relativt begrænset, men da virksomhedens produkter i betydelig grad fortsat er analoge, er der en relevant miljø- og klimamæssig påvirkning hos eksterne leverandører inden for bogproduktionen, det være sig både i form af negativ påvirkning af det lokale miljø hos producenterne, men også en klimapåvirkning forbundet med transporten af produkterne tilbage til Danmark. Endvidere medfører bogproduktion et naturligt forbrug af papir.

Politikker og handlingsplaner

Traditionel bogproduktion undergår i disse år en stor teknologisk transformation fra traditionel offset trykteknologi til digital printteknologi, hvorfor der i de kommende år vil være store besparelser i reduktion af papirspild samt lagerkapacitet til færdigproducerede bøger, det vil sige en reduktion af CO₂-migrationen. Analoge bøger vil i stigende grad blive trykt i nøjagtigt det antal eksemplarer, der bestilles af kunden, og bøgerne vil kunne leveres direkte til kunden fra trykkeriet som "print-on-demand".

Gyldendal samarbejder tæt med de teknologisk og produktionsmæssigt set mest avancerede leverandører på markedet for stedse at optimere produktionen med henblik på at nedbringe overforbrug og ressourcospild.

Gyldendal tager endvidere aktivt del i et projekt i brancheforeningen Danske Forlag, som planlægges gennemført i 2020 og indebærer en kortlægning af bogbranchens værdikæder med nedslag på punkter med klimaaftryk. Arbejdet sker med henblik på aktivt at understøtte en mere klimavenlig bogproduktion i både Danmark og udlandet. Projektet skal udmønte sig i nogle anbefalinger til, hvad branchen som helhed og de enkelte forlag hver især kan iværksætte af initiativer for fremme af mere klimavenlig bogproduktion, og Gyldendal forventer i løbet af 2020 at kunne formulere en opdateret klimapolitik på baggrund blandt andet af projektets resultater.

Processer for overvågning, "due diligence"

Gyldendal er i løbende dialog med de væsentligste leverandører om de krav, som virksomheden stiller i sine samhandelsvilkår, herunder om overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*. Virksomheden har indarbejdet procedurer, der sikrer, at Gyldendal mindst en gang årligt besøger hovedleverandører i Danmark, Skandinavien og EU samt oversøiske leverandører efter behov.

Det sikres også løbende, at hovedleverandørerne alle er miljøcertificerede enten i henhold til anerkendte internationale standarder eller i henhold til national certificering eller godkendelse og i øvrigt godkendt til trykning på FSC- eller PEFC- eller lign. certificerede papirkvaliteter.

Der gennemføres i forbindelse med hvert års afslutning en verifikation af virksomhedens papirindkøb for at konstatere, om virksomheden har nået de ovenfor nævnte målsætninger for en meget høj grad af anvendelse af miljøtestet papir.

Implementering, resultater og mål

Lokation for produktionen

Produktion af trykte bøger er placeret hos eksterne leverandører. Trykning og indbinding sker primært i Skandinavien og Europa, se fig. 1.

Leverandør lokation	Antal hovedleverandører (trykning og indbinding af bøger)	Antal hovedleverandører godkendt til produktion iht. FSC/PEFC standard	Produceret tonnage (bøger) på lokation i % af total tonnage
Danmark og Skandinavien	4	4	14,1 %
Øvrige Europa	6	6	85,6 %
Asien	1	1	<0,3 %

Fig. 1 - Leverandører af trykning og indbinding af bøger

Prepress, det vil sige layout, billedbehandling m.v., udføres stort set kun i Danmark på kontorarbejdspladser.

Hovedleverandører og samarbejde om miljøhensyn

Produktionen af bøger er koncentreret på få hovedleverandører, der tilsammen leverer 99 % af koncernens bøger. Alle hovedleverandører har underskrevet samhandelsaftale med Gyldendal, der blandt andet forpligter leverandørerne til at overholde nationale og internationale forskrifter om indhold af farlige stoffer i bøger og særlige krav til emballage m.m. Samhandelsvilkårene forpligter samtidig leverandørerne til at forholde sig til og overholde Gyldendals etiske regler for samfundsansvarlighed, herunder vedrørende menneskerettigheder, arbejdsmiljø og beskyttelse af miljøet, se nærmere afsnit III ovenfor.

Gyldendals etiske regler er tilgængelige på <http://ir.gyldendal.dk/regler.cfm>.

Anvendelse af bæredygtigt papir

Papir anvendt til trykte bøger er overvejende af skandinavisk oprindelse, se figur 2.

Lokation	I % af total tonnage
Skandinavien	70,8 %
Øvrige Europa	28,9 %
Asien	<0,3 %

Fig. 2 - Anvendt papir fabrikeret på lokation

Helt tilbage i 2010 intensiveredes arbejdet for øget anvendelse af FSC ("Forest Stewardship Council", international mærkningsordning for træ og papir), PEFC ("Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes", international certificering for bæredygtig skovdrift) eller lignende miljømærket papir. Gyldendal støtter disse ordninger og benytter kun leverandører, der er godkendt til produktion på FSC- og PEFC eller lign. mærket papir.

Ambitionen for 2020 er at fastholde niveauet som i 2019 for anvendelse af miljømærket papir i egenproducerede bøger.

	Mål for anvendelse af miljømærket papir	Realiseret og anvendt miljømærket papir i % af total papirtonnage
2009	-	Anslået 3 %
2010	-	9 %
2011	25 %	66 %
2012	I 2012 hævet fra 40 % til 70 %	91 %
2013	I 2013 hævet fra 80 % til 95 %	94 %
2014	>=95 %	94 %
2015	>=95 %	95,2 %
2016	>=95 %	96,8 %
2017	>=95 %	97,6 %
2018	>=96 %	98,9 %
2019	>=96 %	99,6 %

Fig. 3 - Anvendt miljømærket papir i bogproduktionen

Oplysning om anvendelse af miljømærket papir i Gyldendal-koncernens bøger kan ses på kolofonsiden, som bl.a. vil være mærket som herunder, se fig. 4.

Bogen er trykt på FSC- mærket papir.

FSC er en international non-profit mærkningsordning til træ og papir. I en FSC-skov bliver der ikke fældet mere træ, end skoven kan nå at reproducere. Samtidig er FSC en garanti for, at dyr og planteliv bliver beskyttet, og at de mennesker, der arbejder i skoven, er sikret uddannelse, sikkerhedsudstyr og ordnede lønforhold

Fig. 4

VI. BEKÆMPELSE AF KORRUPTION OG BESTIKKELSE

Gyldendal skal være en troværdig samarbejdspartner og enhver form for korruption eller bestikkelse er fuldstændig uacceptabel.

Risici

Der kan være risiko for korruption, fx i form af regnskabssvindel, eller for enten modtagelse eller anvendelse af penge eller værdigenstande til gengæld for ordrer.

Gyldendal vurderer dog risikoen for korruption og bestikkelse i Danmark som begrænset, men har i 2019 taget yderligere tiltag til bekæmpelse heraf, jf. nedenfor.

Politikker og handlingsplaner

Gyldendal respekterer dansk lovgivning om antikorruption tillige med Europarådets konvention om antikorruption og OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse af tjenestemænd. Hvor det er relevant i virksomheden, er medarbejderne instrueret om ikke at give og modtage uberettigede fordele af såvel danske som udenlandske embedsmænd eller ansatte i private virksomheder. Gyldendal har endvidere etableret en række finansielle kontroller, som skal kunne afdække ekstraordinært eller uregelmæssigt forbrug fx på repræsentationskonti.

Implementering, resultater og mål

I januar 2019 blev der både internt (på Gyldendals intranet) og eksternt (på gyldendal.dk) åbnet links til Gyldendals whistleblowerordning, som administreres med et eksternt advokatfirma som "gatekeeper". Ordningen har til formål at sikre, at personer, der har en tilknytning til Gyldendal, hurtigt, fortroligt og ud over de almindelige kommunikationsveje, via en uafhængig og selvstændig kanal kan indberette mistanke om lovovertrædelser og alvorlige forseelser begået af ansatte i Gyldendal, medlemmer af Gyldendals bestyrelse eller direktion, revisorer, advokater, leverandører m.fl., der har en tilknytning til Gyldendal, med henblik på, at en uafhængig og selvstændig enhed vurderer, hvilke tiltag der er behov for. Ordningen er etableret i overensstemmelse med anbefalingerne for god selskabsledelse.

Herved har medarbejdere og eksterne interessenter mulighed for at rapportere mistanke om lovovertrædelser eller overtrædelser af Gyldendals interne regelsæt.

Der har ikke i 2019 været foretaget indberetninger gennem whistleblowerordningen, og der er i øvrigt ikke konstateret overtrædelser af love eller retningslinjer om antikorruption og bestikkelse.

---oOo---

Den 6. februar 2020

I bestyrelsen:

Poul Erik Tøjner

Gregers Christian Wedell-Wedellsborg

Johanne Katz

Karen Reves Dinesen

Mette Lykke Ravn

Claus Gregersen

Henning Alwin Persson